

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Dispvtaiones Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Qvibus Vniversa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalae, 1644

Sect. 3. oluuntur obiectiones contrariæ sententiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

non modo peccatum, sed & ipsam peccandi facultatem. Siue autem detur dependenter ab actu libero, siue independenter, habet eandem naturam & virtutem naturalem. Quare etiam tunc cum datur dependenter ab actu libero, excludit peccandi libertatem. Et proinde implicat, dari dependentem ab actu libero factam cum libertate ad peccandum eodem instanti quo est visio.

SECTIO III.

Obiectiones contrariae sententiae.

14. Primus obiectio.

Objicies primo, ad libertatis exercitium sufficere, quod actus erit a principio, quod ut est prius actu suo, non est necessarium, sed liberè ipsum ponit: licet eodem instanti temporis, consequenter & naturam posterioris, ponatur aliquid, quo posito & stante non sit potestas vel libertas ad oppositum.

Quomodo sit libertas antecedens voluntatis, cum impotentia consequente ex actu libero?

Respondeo, prioritatem illam principij respectu actus elicitum ab ipso, eodem instanti temporis, nihil esse aliud, quam quod principium sit causa talis actus. In eo enim consistit prioritas naturae seu causalitatis. Et actum exire a principio, quod ut est prius actu suo, non est necessarium nihil est aliud, quam produci a principio non necessitate ad producendum. Itaque prioritas principij liberè se exercentis respectu actus liberè elicitum, nihil est aliud, quam talem actum liberè procedere a tali principio. Atqui est impossibile, si liberè procedat, si eo instanti temporis quo procedit, voluntas est necessitata vi insuperabili ad illum ponendum. Est autem necessitata ad Deum amandum super omnia, & ad non peccandum, eodem instanti quo est visio. Quare impossibile est actum, qui eo instanti exercetur a voluntate, procedere a libertate ad peccandum. Atque ita impossibile est esse naturam prioritatem inter principium liberum, & huiusmodi actum: & consequenter inter actum huiusmodi, & visionem beatificam, quae detur eodem instanti propter actum meritorium, exercitum cum libertate ad peccandum.

15. Repellitur instantia.

Dices: quo instanti voluntas se exercet liberè, ponitur actus. Et ex posito, voluntas non potest ponere oppositum. Neque hæc necessitas officit libertati, quia est tantum consequens exercitum libertatis. Sufficitque voluntatem consideratam antecedenter, naturam prius quam actum istum poneret, potuisse non ponere, vel potuisse ponere oppositum. Ergo non repugnat exerceri libertatem eodem instanti temporis, quo consequenter & naturam po-

sterius ponitur aliquid, quo posito & stante non est potestas vel libertas ad oppositum.

Respondeo, cum dicitur voluntatem posito actu non posse ponere oppositum, sensum esse, quod voluntas non possit simul ponere duos actus oppositos, aut coneungere esse & non esse unius & eiusdem actus. Ad quod voluntas non est libera, neque quando actum exercet, neque antea, sed tantum diuisim ad hunc actum, vel ad illius oppositum. Quo autem instanti liberè operatur, verè habet & exercet hanc libertatem. Quia potest diuisim virtutem liberè: nihilque habet quo necessiter ad ponendum actum, quem ponit. Quare actus liberè elicitum a voluntate non officit eius libertati: quia non illam necessitat ad se ponendum, & ad abstinendum ab opposito diuisim: sed tantum quia voluntas non potest simul ponere actus oppositos, ex eo sequitur quod uno liberè posito, non possit alium ponere. Sicut, quia non potest simul operari & non operari, sequitur quod si operetur, non possit simul non operari. Quamuis diuisim possit non operari, illi in ipso instanti quo operatur: Quia non operatur, ex necessitate.

Objicies secundò, libertatem antecedentem ad peccandum, & impotentiam peccandi consequentem, non magis repugnare, quam indifferentiam, siue indeterminationem voluntatis antecedentem, & determinationem consequentem. Atqui hæc duo possunt esse simul eodem instanti temporis: suntque reipsum quociens voluntas liberè operatur. Et Deus, tota æternitate fuit determinatus ad actus liberos quos habuit, cum sola prioritate rationis inter ipsius voluntatem ut indifferentem, & determinationes quas liberè suscepit & immutabiliter detinet. Ita ut nullo instanti temporis & nunquam omnino fuerit potens ad oppositum, nisi ratione prius. Quare eius voluntas diuina secundum se sumpta, non est de se necessario annexa huic determinationi, sed ita illam ab æterno suscepit, ut loco illius potuisset si voluisset, suscipere oppositam. Ergo similiter libertas antecedens ad peccandum potest esse in voluntate secundum se sumpta, cum impotentia consequente, orta ex visione datæ eodem instanti temporis, cum solo ordine rationis & naturæ.

16. Secunda obiectio.

Respondeo negando maiorem. Quia indeterminatione antecedentis voluntatis in actu primo consideratæ, nihil est aliud, quam voluntatem ita esse causam sui actus, ut neque in se ipsa, neque aliunde habeat necessitatem illum ponendi, sed possit ab illo abstinere, aut etiam, ponere oppositum. Determinatio verdè consequens nihil est aliud, quam voluntatem ponere unum actum, potius quam alium, aut quam eius oppositum. At hæc duo non repugnant.

17. Quomodo non repugnet indeterminatione antecedentis voluntatis, & determinatione consequente.

privatiue aut contradictorie; sed optime se compatiuntur in eodem instanti: quod scilicet voluntas, neque in se, neque aliunde, sit necessitata ad actum ponendum; & tamen illum ponat potius quam alium, aut potius quam absteat ab illo ponendo. Saluntur verò aduersarii si putant indeterminationem voluntatis antecedenter sumpta consistere in eo quod voluntas vere careat actu & determinatione, quam exercet illo instanti: ita vt eodem instanti temporis sit & non sit determinatio. In quo esse aperta contradictio: sicuti est in eo quod eodem instanti temporis voluntas sit vere à parte rei potens, & impotens ad peccandum: quemadmodum esset, si eodem instanti quo est visio beatifica posset peccare. Similiter autem indeterminatio antecedens diuinæ voluntatis nihil est aliud, quam illam tota æternitate antecedente non habuisse neque in seipsa, neque aliunde, necessitatem suscipiendi has determinationes, potius quam oppositas. Quamuis nunquam illis caruerit, & nullum sit instans in quo illas iam præhabitas deponere potuerit, ob perfectissimam voluntatis illius immutabilitatem, & iudicium intellectus diuini dictantis, indecens sibi esse curare vel deponere determinationem hęc susceptam.

18. Dices, non minus contradictorie repugnare, posse non habere, & non posse non habere eandem determinationem: quam posse peccare, & non posse peccare. Sed Deus nunquam potuit non habere determinationem, quam habet: quia nunquam non habuit, & habitam deponere non potuit. Ergo nunquam potuit eam non habere. Sed hoc est falsum: quia si liberè habuit, potuit illam non habere. Ergo potuit eodem instanti non habere antecedenter, & non potuit non habere consequenter. Ergo similiter potest quis habere potentiam peccandi antecedenter, & habere eodem instanti impotentiam peccandi consequenter.

Respondeo Minorem esse falsam, sumendo, nunquam, pro tota æternitate à parte ante collectiue. Quamuis enim nullum sit tempus aut instans distributiue, in quo Deus potuerit non habere determinationem, quam nunc habet: quia nullum est tempus vel instans distributiue, ante quod non fuerit illa determinatio æterna, quæ semel habita, non potest deponi: Non tamen fuit habita ante totam æternitatem collectiue: idcirco Deus non fuit necessitatus tota æternitate ad illam habendam ratione suæ immutabilitatis, quæ eam non postulat vt non deponat determinationem iam semel habitam: non autem vt necessitatus illam suscipiat ab æterno, seque stringat ad illam necessitatem nunquam deponendi.

19. Obijciat tertio: Posset Deus cum aliquo sic nasci, vt eodem instanti, quo

actum charitatis eliceret, gratiam ipsam funderet, ipsumque in perpetuum confirmaret. In gratia independenter ab actibus futuris. Quæ suppositione facta non posset ille neque pro eo instanti, neque in posterum peccare. Quæ tamen impotentia esset effectus voluntatis liberè non peccantis, sed amantis cum posset non amare. Ergo potest aliquis per actum exercitum cum potestate ad peccandum, amittere libertatem ad peccandum. Ergo ex eo capite non repugnat dari viuens Dei intuitu actus exerciti cum libertate ad peccandum eodem instanti.

Respondeo, impossibile esse Deum pacisci cum aliquo de infundenda ipsi gratia inamissibiliter, ipsum in gratia confirmando, intuitu actus amoris liberi elicitu ex libertate ad peccandum: & simul vel subtrahere illi concursum tunc necessarium ad peccandum, vel aliquid aliud ponere vi sua cohibens voluntatem insuperabiliter à peccato. Tunc enim posset & non posset simul peccare, quod est contradictorium. Quare in casu quem ponit obiectio, necessarium esse voluntatem posse peccare illo instanti quo gratiam accipit: cuius presentia non terrahit insuperabiliter voluntatem à peccato, quamvis nunquam de facto sit simul cum peccato, quia Deus decreuit nunquam illam inpendere aut conseruare in eo qui mortali peccato est infectus: idque propter aliquam congruentiam in natura gratiæ fundam: sed non propter naturalem aut absolutam impossibilitatem gratiæ cum peccato, multoque minus cum potestate & libertate peccandi. At visio Dei opponitur ex natura sui incompatibiliter non modo peccato, sed & ipsi libertati peccandi.

Ipsa quoque confirmatio in gratia, pro tempore sequenti nunquam amittenda, si fiat, qualis fieri solet, per specialem preuentiam erga confirmatos, subtrahendo illis peccandi occasiones, & preueniendo auxiliis congruis præuisis per scientiam mediam: non tollit peccandi potestatem. Secus autem si fieret per subtractionem concursus necessarij ad peccandum: aut per appositionem alius vi sua cohibentis insuperabiliter à peccato, & necessitantis voluntatem ad oppositum; cuius modi est visio beatifica.

20. Obijciat quarto: Vt voluntas sit libera ad aliquem actum exercendum, non est necesse vt acta habeat omnia ad agendum necessaria, sed sufficit vt in ista Deus sit habere si velit. V. g. Qui non legit defectu luminis quod potest habere si velit, vel clausis oculis, quos potest aperire: licet non legit, & peccat, si teneat legere. Qui etiam liberè claudit oculos ne videat, potest eodem instanti non claudere, & videre si velit. Quamuis ex suppositione quod claudit, habeat potentiam videndi impediam. Ac si videns iam ob-

secundum, teneatur continuare visionem sequente instanti, claudatque liberè oculos sequenti instante, peccat sine dubio: quamvis ex suppositione quod clausit oculos illo instanti, non possit videre eodem instante, id est, non habeat omnia ad videndum necessaria, quoniam vnum est carentia impedimenti. Sic etiam qui peccat mortaliter per omissionem actus meritorii, perdit habitum charitatis, eo instanti quo peccat. Et tamen peccat liberè, licet eodem instanti perdat habitum charitatis seu gratiæ, quo constituitur in esse principii, seu potentie completæ ad merendum. Sed nihilominus est liber eo instanti ad merendum, quia habet in manu sua & potestate libera complementum illud. Pendet enim ab eius libertate ut retineat habitum charitatis, & illo bene vitatur ut debet.

22. Respondent aliqui, talem posse mereri eo instanti quo omittit scienter & liberè, peccatque mortaliter peccato omissionis, ut supponimus: quia est completè potens eo instanti, non per habitum charitatis quem perdit, sed per auxilium extraordinarium à Deo oblatum & paratum loco habitus. Sed contra: primò, Auxilium non sufficit, ad hoc ut actus sit meritorius, ut suppono extract. de merito. Secundò, illud auxilium extraordinarium est posterius omissione. Ergo per illud non constituitur potentia completè potens ad merendum aut liberè omittendum. Consequentia patet: quia quod se tenet ex parte potentie, & illam constituit completè potentem in actu primo, est prius actu secundo, id est, effectu seu operatione potentie. Antecedens verò probatur: quia auxilium illud extraordinarium, secundum Deum, originem, non datur nisi propter defectum habitus supernaturalis, quem suppleat. Ergo supponit habitum amissum esse. Ergo supponit peccatum omissionis, propter quod habitus amissus est. Quod dixi de omissione actus meritorii, dici potest de omissione libera actus simplicis charitatis, quem iustus hic & nunc teneatur exercere, scienterque & liberè non exerceat. Nam hoc secundum argumentum æque de illo concludit.

23. Antè ergo respondendum est, concedendo antecedens obiectionis, dummodo sit verè in potestate voluntatis liberè velle cetera necessaria: & ad illius volitione libera pendeat, quòd eodem instanti adsint, si velit, omnia alia ad agendum necessaria. Sicut res habet in exemplis allatis. Sed nego ita rem haberi in eo de quo disputamus, nempe in exercitio libertatis ad peccandum, eodem instanti quo est visio beatifica. Nam eo instanti non est in potestate voluntatis liberè velle peccare: sed est verè impotentia volendi peccare, & necessitas amandi Deum super omnia. Visio enim retrahit illam insuperabiliter à peccato, & extinguit peccandi libertatem eadem vi, quæ imponit necessitatem amandi Deum super omnia.

Potè in exemplis allatis voluntas non est actu completè potens ad exercendos actus illos, ad quos deest aliquid necessarium, puta ad legendum vel merendum. Sed virtualiter tantum, quatenus potest habere si velit, & potest illo instanti liberè velle habere: quòdque non habeat, pendeat libero ipsius exercitio. Et quæ natura prius ipsam liberè non velle habere lucem, vel non velle aperiri oculos ad legendum, aut liberè omittit actum meritorium, quam sit illi impotabile quòd non legat, aut quam prioretur habitu charitatis. Nam hæc privatio est pœna omissionis. Et non legere non est impotabile, nisi per extrinsecam denominationem ab actu interno voluntatis, volentis aut non volentis efficaciter legere. Neque propterea habitus charitatis pendet in conservari ab actu, cuius hoc instanti est causa, si ponatur loco omissionis: sed pendet tantum in conservari à Deo, non destruyente, neque destructivo, nisi prius naturà committatur peccatum mortale omissionis, & abstinentiæ libera ab illo actu amoris præcepto, in casu de quo loquimur: aut generalius loquendo, nisi prius naturà voluntas peccet mortaliter peccato aliqua commissionis aut omissionis. Cuius tamen oppositum non esset causa conservans gratiæ & charitatis. Aliud enim est non ponere causam destructionis, & aliud conservare. Ex. gr. Qui hominem non occidit, non ponit causam destructionis ipsius: sed nihilominus non ipsam conservat.

SECTIO IV.

Utrum Angeli gratia inveniuntur in conversione ad Deum, vel ut assequerentur beatitudinem?

Respondet affirmativè cum D. Thom. q. 62. art. 2. Pro quo suppono primò, sermonem esse hic, non de naturali conversione in Deum, ut finem naturalem, quam conversionem concedit merito D. Thom. naturalibus viribus Angelorum art. 4. ad 7. & q. 69. art. 1. sed de conversione supernaturali ad Deum ut ad finem supernaturalem. Quæ conversio duplex est, ex eodem D. Thom. q. 62. art. 3. una beatificatio altera meritoria, tertia assistitua ad beatificationem. Suppono secundò, nomine gratiæ intelligi hoc loco donum seu beneficium divinum, ex vi cuius creationis aut nature rei non debetur. Suppono tertio, ea quæ de gloriæ supernaturalitate, & gratiæ necessitate dicuntur in Scripturâ, generatim intelligenda esse, non solum de hominibus, sed etiam de Angelis. Sic enim docent Sancti Patres

Refellit quorundam responsio.

Vera solutio tertia obiectionis.

231. n. 1. affirmat. D. Thom.